

נפל דבר בארצות הברית

15.09.2024 | זכי שלום | written by

בראיון ל"מעריב" לאחר העימות הטלוויזיוני בין טראמפ והאריס פורס אלאן דרשוויץ את הגיגיו הנוגים למדי על מצבה של ארצות הברית, החברה האמריקנית ויחסי ישראל-ארצות הברית. דרשוויץ הוא אחד האינטלקטואלים המובילים בקהילייה היהודית בארצות הברית והוא מכיר היטב את גם את הזירה הישראלית. לאורך עשרות שנים הוא ליווה מקרוב אירועים והכרעות שיחסי שתי המדינות. לנו בישראל יש ענין רב בתובנות שהוא מבטא.

תהליכי הרדיקליזציה במפלגה הדמוקרטית: "השמאל הרדיקאלי", אומר דרשוויץ, "ביצע מחספ של המפלגה הדמוקרטית". אישים המשתייכים לחוגים אלה תומכים באורח גלוי בחמאס ומייחלים לניצחוננו. הם מפגינים גם עמדות אנטישמיות ואנטי אמריקניות. הימנעותה של האריס ממינויו של ג'ון שפירו, יהודי אורתודוכסי וציוני, נבעה, לדעת דרשוויץ, מחשש מפני תגובת החוגים הרדיקליים על מינויו של יהודי ציוני כמועמד לסגן נשיא.

מדאיגה עוד יותר, לדעת דרשוויץ, היא העובדה, שרבים במפלגה הדמוקרטית, כולל מנהיגי המפלגה, מפגינים הבנה, ואפילו אמפתיה, לעמדות אלה. בהתייחסותו להפגנות האלימות שליוו את וועידת המפלגה הדמוקרטית בשיקגו אמר הנשיא ביידן: "יש להם נקודות [המצדיקות את ההפגנות שלהם]. טים וולץ, שזה עתה נבחר כמועמד לסגן הנשיא של האריס הרחיק לכת מעבר לכך: "הם מפגינים", כך אמר, "מכל הסיבות הטובות". אלה תופעות המחייבות לעורר דאגה.

דרשוויץ עצמו הודיע לאחר הוועידה של המפלגה הדמוקרטית כי בכוונתו לעזוב את המפלגה הדמוקרטית: "הוועידה הדמוקרטית", הוא טען "הייתה הוועידה האנטי ישראלית, אנטי יהודית, ואנטי ציונית הגדולה ביותר שהוא השתתף בה אי פעם. הוועידה עוררה בי גועל"

קמאלה האריס ויחסה לישראל: האריס, אומר דרשוויץ, הכירה בזכותה של ישראל להגנה עצמית. ואולם, אמירה זו טומנת בחובה קביעה המיועדת להצר את חופש הפעולה של מדינת ישראל. אליבא דהאריס, מדינת ישראל "רשאית" להגן על עצמה, אך אינה יכולה ליזום מהלכים התקפיים כמו למשל מתקפת מנע נגד איראן והחיזבאללה.

מעבר לכך היא קבעה ש"יותר מדי פלסטינים חפים מפשע נהרגו". משמעות הדבר היא שישראל תגונה על כל פגיעה באזרחי עזה. כל זאת, בשעה שהיא יודעת היטב שהחמאס פועל מתוך שטחים שיש בהם אוכלוסיה אזרחית צפופה. היא גם יודעת היטב שישראל פועלת באורח ששום צבא בעולם, לרבות הצבא האמריקני, כדי לצמצם את היקף הפגיעה באוכלוסיה אזרחית. משמעות דבריה ברורה: היא מבקשת להצר את חופש הפעולה של ישראל.

חמורה עוד יותר, כך משתמע מדבריו של דרשוויץ, היא תמיכתה ב"הפסקת אש מיידית". משמעות הדבר היא שהמלחמה תיפסק מבלי שמדינת ישראל תזכה לממש את יעדי המלחמה

העיקריים: חיסול החמאס ויכולותיו הצבאיות והשלטוניות. בפועל, קביעה זו מעבירה מסר ברור שהחמאס יישאר על כנו וישראל תיסוג לחלוטין מן הרצועה.

מה ימנע מן החמאס לשקם את יכולותיו, להבריח שוב לתחום הרצועה טילים ורקטות שיביאו הרס על ישראל? האריס לא מוצאת לנכון להתייחס לסוגיות אלה. היא מנסה להמתיק את "הגלולה המרה" בקביעה שההסדר יכלול החזרת החטופים ² "בני הערובה" (hostages) בלשונה, בידיעה ברורה שזו משאת נפשם של כל אזרחי ישראל.

דרשוויץ מאזכר את אמירתו של טראמפ בעימות הטלויזיוני ולפיה "האריס שונאת את ישראל". טראמפ איזכר בהקשר לכך את העובדה שהיא נמנעה מהגעה לנאומו של נתניהו בקונגרס, הגם שקיים נוהל הקובע שסגן הנשיא ישמש כיושב ראש בכינוס משותף של שני בתי הקונגרס. כזכור, היא העדיפה להיות במקום זאת ב"מסיבת אחווה" באינדיאנפוליס במסגרת מסע הבחירות שלה. דרשוויץ, חשוב להדגיש, אינו מוצא מקום להסתייג, מאמירותיו חסרות התקדים של טראמפ.

יחסו של טראמפ לישראל: טראמפ, אומר דרשוויץ, פעל רבות למען ישראל. הוא העביר את שגרירות ארצות הברית לירושלים. הוא גם הכיר ברמת הגולן כחלק משטחה הריבוני של מדינת ישראל. הוא גם מרבה להתייעץ עם אישים הנחשבים כתומכים מובהקים של ישראל, כולל עמו (דרשוויץ). יחד עם זאת, גם דרשוויץ נשמע מודאג מאופיו ה"קופצני" והבלתי צפוי של טראמפ: "הוא לא בהכרח מהימן", קובע דרשוויץ, "אי אפשר לדעת מה תהיה מדיניותו בחלוף השנים".

יהדות ארצות הברית ויחסה לישראל: רוב היהודים בארה"ב, קובע דרשוויץ, "אינם מתעניינים בישראל ואינם מוטרדים מאנטישמיות. הם מתמקדים אך ורק בהצלחתם האישית". יהודים אינם מצביעים למועמדים התומכים בישראל או בערכים יהודיים. להערכתו של דרשוויץ למעלה מ-70% מהיהודים יצביעו למפלגה הדמוקרטית, אף על פי שזו נטשה במידה רבה את היהודים ואת ישראל. המסקנה של דרשוויץ היא שישראל אינה יכולה עוד לסמוך על תמיכת הקהילה היהודית האמריקאית".

הפגנות המחאה בארץ

ישראל, טוען דרשוויץ, סובלת מתסמונת שגעון נתניהו. לדעתו שום דבר שנתניהו יעשה לא ישביע את רצון המפגינים נגדו. חלק מן המפגינים שונאים אותו יותר מאשר הם שונאים את החמאס. לדעתו, הם מוכנים להקריב את בטחון ישראל כדי להביא לסילוקו מן השלטון. הגישה כלפיו היא רגשנית ולא רציונאלית. לאלה שמוחים בעניין החטופים אין חלופה ממשית וריאלית. בפועל ההפגנות רק מקשיחות את עמדותיו של החמאס. הן מעניקות לחמאס ניצחון בעצם העובדה שהוא מצליח ליצור מחלוקת ופילוג בתוך החברה הישראלית, בתוך החברה האמריקנית ובתוך הקהילה היהודית בארצות הברית.

עם זאת, דרשוויץ מוצא גם בהפגנות המחאה בישראל נקודת אור: הדמוקרטיה הישראלית, הוא

קובע, היא אחת הדמוקרטיות התוססות ביותר בעולם. בדמוקרטיות נבחרים לעתים אנשים לא ראויים לתפקידים חשובים. ההפגנות הן חלק בלתי נפקד מאורח חייה של הדמוקרטיה. ארצות הברית לא צריכה להתערב במחלוקות פנימיות בתוך ישראל. היא בוודאי אינה צריכה לקרוא להחלפת הממשלה הנוכחית בישראל בממשלה אחרת. הסנטור צ'ק שומר עשה שגיאה נוראה בהתבטאותו נגד המשך קיומה של ממשלת נתניהו.

הסכנות לעתידה של מדינת ישראל: דרשוויץ קובע באורח נחרץ כי ישראל ניצבת בפני מצבים מסוכנים: "לא ניתן יהיה", הוא קובע חד משמעית, "לסמוך בצורה עיוורת על תמיכה אמריקנית בישראל, כפי שהייתה עד כה. אם האריס תיבחר, אני דואג שישראל תישאר לבדה". לדעת דרשוויץ על ישראל לפעול לצמצום התלות שלה, הצבאית והמדינית, בארצות הברית. דרשוויץ מאזכר את אמירתו של טראמפ שאם האריס תיבחר כנשיאה ישראל "תפסיק להתקיים" תוך שנתיים. הוא איננו מזדהה עם קביעה אך גם איננו שולל אותה.

סיכום ומסקנות

לעת זקנתו רואה דרשוויץ את "מפעל חייו" קורס לנגד עיניו. אמריקה הישנה והטובה, אותה הוא הכיר ואהב, שינתה את פניה. המפלגה הדמוקרטית בה היה חבר לדבריו משנת 1953 ועבורה הוא הצביע בכל מערכות הבחירות, שוב אינה אותה מפלגה. הוועידה האחרונה נתנה ביטוי למגמה רדיקאלית אנטי ציונית ואנטי ישראלית וגם אנטי יהודית.

מעבר לכך, כך משתמע מדבריו של דרשוויץ, עקרונות בסיסיים של אורח חיים ליברלי, דמוקרטי וסובלני שעליהם הייתה תפארתו של "החלום האמריקני" התפוגגו להם. להיכן נעלמו נורמות של וויכוח מכבד בין יריבים פוליטיים; להיכן נעלמו עקרונות הפשרה הפוליטית; כל אלה עלו בסערה השמימה בהפגנות האלימות של תומכי החמאס הפרוגרסיבים, אל קדמת הבמה עלו אלה שאינם מכירים את עקרונות הפשרה. אלה שדורשים לקבל לידיהם כאן ועכשיו, את כל מה שהם רוצים, ואם לא ☹ הם פשוט "ישרפו את המועדון".

לאן נעלמה האקדמיה האמריקנית, תוהה בוודאי דרשוויץ. זו שהביאה לעולם אלפי זוכים בפרסי נובל ובפרסים יוקרתיים אחרים. זו שקידמה את המדע והטכנולוגיה לפסגות דמיוניות. היא לא נעלמה. על פי הבנתנו היא פשוט בחרה להשתכשך בתוך ביצות טובעניות של דולרים שהגיעו לאמריקה היישר מקטאר. אנשי אקדמיה רבים, כך פורסם בכלי תקשורת רבים, לא עמדו בפיתוי. הם בחרו לנטוש את היושר המקצועי שלהם כדי לזכות בפינוקים עתירי הממון שהרעיפו הקטארים ומקורביהם על מוסדות אקדמיים שבעבר מילאו את ארצות הברית גאווה אין קץ.

ומה קרה לקהילה היהודית המשגשגת שראתה באמריקה את "ארץ החלומות", זו ששפטה בני אדם על בסיס רמת ההשכלה שלהם, הידע והניסיון ולא על פי דתם ומוצאם האתני. לפתע מוצאים עצמם יהודי ארצות הברית מול נחשול אנטישמי אדיר, המצר את צעדיהם, מעכב את קידומם ולא פעם מסתיים גם בפגיעה פיזית בהם.

כיצד מגיבים על כך יהודי ארצות הברית? חלקם התפכח מיד מן האשליה ש"באמריקה זה לא יקרה". הם מבינים שמדובר כאן בשנאת יהודים, אנטישמיות צרופה, כמו זו שליוותה את אירופה במשך שנים. הם מבינים שהפגנות השנאה מעדיפות לתעל את המחאה נגד ישראל ומדיניותה בסוגיה הפלסטינית, כדי שלא תיחשף שנאתם האנטישמית היוקדת. קבוצת מיעוט זו בוחרת להילחם בתופעה זו. היא אינה מתביישת לצאת לרחובות ניו יורק, שיקגו ולוס אנג'לס, להביע אהדה לישראל ולהפגין גאווה בקשר שלהם עמה בשעתה הקשה. דרשוויץ משתייך באורח ברור לקבוצה זו.

ואולם, הרוב המכריע של יהדות ארצות הברית, כך משתמע מדבריו של דרשוויץ, בוחר להעלים עד כמה שאפשר את זהותם היהודית; להנמיך פרופיל, להראות לכולם שהם אמריקנים "נאמנים" וסוגיית ישראל אינה נמצאת בסדר עדיפויות גבוה שלהם. הם בוחרים להתנכר למדינת ישראל ואפילו להתבטא נגדה מתוך הנחה שיניחו להם לנפשם "עד יעבור זעם". דרשוויץ אינו מבטא בפומבי את מה שהוא חש כלפיהם. הוא מסתפק בקביעה נוראה: עליהם לדעת שאש השנאה אינה מכוונת אל נתניהו, בן גביר וסמוטריץ וגם לא למדיניות ישראל בעזה. זוהי שנאה אנטישמית חסרת רסן ובלשונו: "זוהי חזרה מובנית למה שראינו בשנות ה-30 ברחבי העולם".

ולבסוף, אנו בישראל חייבים להטות אוזן קשבת לתחזיותיו הקודרות של דרשוויץ על עתידה היחסים בין ארצות הברית וישראל. לאורך שנים נראה היה שישראל וארצות הברית פועלות תחת שיתוף פעולה הולך וגובר על רקע אינטרסים וערכים משותפים. המחלוקות בין שתי המדינות נראו לישראלים רבים כסוג של "מריבות משפחתיות" שבסופו של דבר מובילות את שתי המדינות להסכמות ביניהן על בסיס של פשרות הדדיות. הסכמות אלה מניחות תמיד נדבך לקידום נוסף של מערכת היחסים בין שתי המדינות.

עתה, כך מזהיר אותנו דרשוויץ מוטלת עלינו הישראלים חובה להבין כי "נפל דבר בארצות הברית". לדעת דרשוויץ תמונת מצב שהיתה קיימת ביחסי ישראל ארצות הברית לאורך השנים מקום מדינת ישראל ועד ימינו אלה אינה מובטחת לעתיד: "אני מודאג שאם קמלה האריס תיבחר", הוא אומר, "ישראל תיאלץ להיוותר לבדה". המסר של דרשוויץ לאזרחי ישראל תכוננו לגרוע מכל. למצב בו ארצות הברית לא תיחשב עוד כמעצמה תומכת בישראל.

תחזיות דומות השתמעו גם מדבריו של הנשיא לשעבר טראמפ, ולפיהן אם תיבחר האריס לנשיאות ישראל תחדל להתקיים תוך שנתיים. גם אם ברור לנו שאלה דברים המיועדים לקדם את מסע הבחירות שלו, ושאלה דברי גוזמה המאפיינים את התבטאויותיו של הנשיא לשעבר, אין אנחנו יכולים להתעלם מהם. תיטיב הנהגת המדינה לעשות אם תקרא לדיונים נוקבים ומעמיקים באפשרות שארצות הברית תשנה מן היסוד את יחסה לישראל ותפגין כלפינו גישה עוינת ומנוכרת.

המחבר מבקש להודות לפרופ' קובי מיכאל על שהפנה את תשומת לבו לראיון של פרופ' דרשוויץ.